РІК 1937. Серпень, Вересень, Жовтень. Ч. VIII. IX. X.

ПЕРЕМИСЬКІ ЕПАРХІЯЛЬНІ

ВІДОМОСТИ

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

ЕПИСКОПА ЙОСАФАТА КОЦИЛОВСЬКОГО

до родичів шкільних дітей з нагоди розпочаття шкільного року.

Недавно розпочався новий шкільний рік. В життю шкільної молоді є це важний святочний день. Неменше важним уважаю його також для родичів, що того дня віддали своїх дітей під опіку школи, і для Церкви, яка першого дня благословить їх на цілорічну працю й узагалі для кожного християнина-католика, що йому добро виховання нашої молоді лежить на серці. Важний є не так початковий день сам у собі, як радше шкільна праця, що того дня починається, що нині, не зважаючи на матеріяльну нужду й недостатки, повинна стати предметом першої журби родичів про дітей.

Оцінюючи велику вагу тієї справи звертаюся до вас, батьки й матері шкільних дітей, щоби в коротких словах пригадати вам бодай головніші обовязки християнина-католика й родича в ділі виховання ваших дітей і послужити вам деякими радами, вказівками та осторогою.

Родичі повинні передусім усвідомити собі, що виховання дітей це попри удержання перший і найважніший обовязок, що його сам Творець на них вложив та що з того обовязку будуть вони мусіли скласти перед Богом строгий рахунок. Школа це помічна установа з рамени держави чи суспільности, яка має родичам влекшити їхню працю над вихованням. Головний тягар і відповідальність за виховання тяжить на родичах. Святіший Отець Пій XI. проголосив недавно окреме окружне письмо т. зв. енцикліку в справі християнського виховання молоді, в котрій каже, що три спільноти мають право до виховання: родина, Церква й держава. Родина займає тут перше місце, бо сам »Бог установив її на те, щоби з неї родилися діти й одержували старанне виховання. Тому то родина зі самої природи і на основі належних їй прав іде перед державою... Держава має право, а радше обовязок своїми законами хоронити старше право родини до християнського виховання дітей.... і послідовно узгляднити надприродні права Церкви до християнського виховання.« Ось слова Св. Отця, які є непомильною наукою Церкви, що її мають обовязок слухати всі без виїмку християни-католики.

Значить родичі мають перше право а враз із правом перший обовязок що до виховування своїх дітей. На жаль не всі католицькі родичі здають собі як слід справу зі своїх прав та обовязків у цій ділянці. Тому що несвідомість у тій важній матерії може нанести в сьогоднішних часах необчислимі шкоди для добра молоденьких душ, велить Св. Отець освідомляти родичів у виховних питаннях. У згаданій енцикліці кличе Він такими могутніми словами:

»На любов Ісуса Христа до людей заклинаємо душпастирів і завзиваємо їх нехай роблять усе можливе, щоби повчити родичів, які на них тяжать обовязки релігійного, морального й горожанського виховання. Те освідомлювання родичів повинно відбуватися через проповіди й катихизацію, устно й при помочі розкидуваних між широкі маси населення письм... Родичі повинні дізнатися, які є найкращі засоби й методи доброго виховання та що найважнішим засобом є їх власний добрий приклад і святе життя».

Знайте отже, християнські батьки й матері, що маєте не тільки дбати про виховання вашої дитини, але також інтересуватися школою, до якої ваша дитина учащає й узагалі справами публичного виховання, розумітися на тім, що школа дає доброго, а коли може загрожувати небезпека для душі дитини, який є ідеал католицької школи, яку школу повинен християнин-католик підпирати, а яку обминати. Докладніше про ці важні справи повчать вас ваші отці духовні й вичитаєте про це в католицьких книжках і часописах. Я тільки загально пригадую вам цю справу, щоби случайно не мала до вас доступу покуса легковажити її.

Коли ваша дитина вже є в школі, все одно на селі чи в місті, в народній чи середній школі, то не думайте, що вам уже не треба журитися про виховання дитини, бо мовляв — школа все зробить за вас. Хто так думає, той грубо помиляється, бо навіть найкраща школа не вдіє нічого, якщо родичі занедбають дальшу виховну працю над дитиною. За ці помилкові погляди батьків тяжко відпокутувала в пізнішім життю неодна дитина, яка мимо покінчення нераз високих шкіл зійшла на манівці і стала проклоном для себе самої і для недбалих родичів. Малощо не кожної днини читаємо в часописах про грабунки, убивства й другі найтяжші злочини. Чи може ті злочинці прості необразовані люди? Навпаки, дуже часто покінчили вони високі школи. Чи школа винна тому? Ні! Вина паде передовсім на родичів, бо вони занедбали зробити своє і не подбали про добре виховання. Ось вам і джерело зла.

За прикладами не треба далеко шукати. Кождий з вас має в свойому крузі знайомих таких, що тішаться повагою і признанням за своє чесне життя, обовязковість, посвяту, побожність та інші прикмети. Але й таких знаєте, що про них ніхто доброго слова не скаже. Завдайте собі труду і загляньте в молоді літа тих людей. Найдете там розвязку: В однім випадку родичі приганяли сина до праці, вчили побожности й послуху; хоч може самі були бідні, однак синові залишили велике майно, бо дали йому добре християнське виховання! В другім зовсім певно завинили родичі або опікуни, що син не вдався. Вони старалися придбати для нього якнайбільше майна, а забули зробити те що важніше: навчити його праці й побожности. От

чому син не вдався. Тяжко запрацьоване батьками майно прогайнував, а їх самих передчасно загнав у могилу. Запамятайте собі, християнські родичі, раз на все одну велику правду, що побожність, послух, пошана для старших, чесна праця, дух пожертви й другі чесноти, що ви їх присвоїте вашим дітям від перших літ молодости, більше варта як найбільше дочасне майно, хата, ґрунт, гроші і т. п. Так вихована дитина буде зовсім певно слухняною дитиною своїх родичів, а в будуччині вірним членом Церкви, чесним сином свойого народу і добрим горожанином держави. Тому більше дбайте про ті цінности для ваших дітей як про майно. Не кажу, що про майно не треба старатися, кажу тільки, що добре християнське виховання має більшу вартість ніж майно. Сподіюся, що мене зрозумієте.

Коли говорю про справу виховання, то маю на думці, як ваш епископ, передовсім виховання ваших дітей у чесноті побожности. Від хвилі коли Спаситель сказав до апостолів: „Ідіть і навчайте всі народи... навчаючи їх заховувати все, що я заповідав вам“, навчання людей правд Божих і виховання їх у правдивій релігії стало першим завданням Христової Церкви. До епископів належить обовязок наглядати навчання релігії, так у школі як поза школою. Науку релігії і вироблювання в молоді релігійного духа ведуть в імени епископів священики в школі та поза школою, в церкві на катихизації й у проповідях. З правила відбувається в нас наука релігії в школі. Одначе не треба думати, що коли дитина ходить до школи, то вже більше про її науку та побожність не треба журитися, бо в школі Отець духовний всего припильнує. Вправді священик тут багато може зробити, але не може дати всего, чого домагається цілість виховання в побожности. Тут конче мусять помогти родичі. Якщо родичі не поможуть, то найбільше жертвенна праця священика може принести тільки частинну користь. Релігійне виховання дітей це спільна праця родичів і священиків, одні другим мусять тут помагати.

А щож з цеї праці належить до родичів? Дуже багато. Заки ще дитина зачне ходити до школи, повинна мати чи батько навчити її молитви, бодай »Отче наш« і »Богородице Діво« та дати їй перші відомости про

Бога, заповіди і гріх. Семилітна дитина вже вміє відріжнити, що добре, а що зле, а декотрі діти в тому часі вміють на память всякі світські стихи і знають співати всякі пісні. Ніхто їх того не вчив, самі від других навчилися. А як родичі тішаться з того, коли їхня маленька дитина вміє сказати який гарний стих або навіть пустий жарт. Та чи подумали ви, щасливі батьки, про те, щоби перші вивчені вашою дитиною стихи були молитвою?

Коли дитина ходить до школи, родичі повинні пильнувати, щоби вчилася завданої лекції, справити дитині молитовник, біблію, катихизм. Нераз жалуються священики, що шкільні діти не посідають тих книжок. Є це дуже погане свідоцтво для родичів, бож молитовник це найпотрібніша для дитини книжечка і зпоміж усіх найдешевша. Прошу вас, дорогі батьки й матері, самі собі запамятайте і дітей ваших навчіть, шо молитовник це найважніша і найпотрібніша книжка в життю, котрою вони повинні завжди найбільше дорожити. Дуже важні й потрібні є катехизм, біблійна історія, взагалі підручники до науки релігії, бо з них дитина вчиться того, що найпотрібніше для туземного й вічного щастя, вчиться любити Бога і ближнього, совісно сповняти обовязки, поборювати зло. Катихизм і біблія це ваші найкращі помічники в праці над вихованням вашої дитини. Може декотрий батько скаже: Відки взяти грошей на книжки, коли дитина терпить голод і не має що вдягнути на себе? Що голод і холод це два великі пани, з котрими тяжко боротися бідному чоловікові. — це правда. Але і на це є рада. Якщо котрий батько справді такий бідний, що навіть молитовника не може справити дитині, то нехай попросить свойого отця духовного, щоби віднісся в тій справі до нас, а ми вже постараємося о безплатні молитовники для найбідніших дітей.

При обговорюванню науки релігії в школі хочу порушити ще одну важну справу. Дуже часто вчать священики в кількох школах своєї парохії в дочерних селах, які нераз кілька кільометрів лихої дороги є віддаленні від матірної церкви. До тих сіл доїздить він підводою, що її посилають по священика парохіяни дочерної по черзі на припоручення влади або добровільно. Буває таке, що нагло люди перестають посилати фіру по священика. Вистане

до цього яканебудь маловажна причина: або непорозуміння що до того, хто має їхати, або хтось зворохобить людей до цього поганого діла. Є це дуже а дуже прикре занедбання з боку вірних, над котрим треба жаліти й котрого треба стидатися. Прошу вас, дорогі браття, не чекайте, аж вас будуть змушувати до їзди, але порозумійтеся з вашим священиком й самі добровільно посилайте по нього підводу. Їдьте радо в тій свідомости, що тут розходиться не про чуже добро, але про найважніше добро ваших рідних дітей. Цей труд винагородить вам Господь стократно на ваших дітях. Не слухайте противних підшептів, а збаламучених братів старайтеся освідомити та остерегти перед тим грізним явищем.

Важніше від науки є релігійне життя дітей: молитва, св. Тайни, участь у богослуженнях. Тут знова вплив родичів є рішаючий. На цю справу мусите, дорогі епархіяни, звернути дуже пильну увагу. Якщо ви не впоїте дитині духа молитви, то ні священик, ні школа самі того не зроблять. Цього мусите їх навчити ви самі словом і добрим приміром. Треба пильнувати, щоби дитина рано й вечір відмовляла молитви під вашим проводом або з молитовника. В неділі й свята треба дати дитині можність вислухати Службу Божу та пригадати їй, що це важний обовязок. Рідко котрі школи є в тім щасливім положенню, що мають своїх отців катихитів, які голосять дітям проповіди і правлять для них окремі богослуження. Більшість дітвори головно по селах може задоситьучинити обовязкови недільного і святочного богослуження тільки на співаній Службі Божій разом зі старшими. А кілько дітей справді йде щонеділі до цевкви? Хиба якісь щасливі вибранці. Коли до школи ходить сто дітей, то в церкві побачиш їх ледви двайцять. Дитина пішлаби радо, але родичі не дають, кажуть пасти корову або пильнувати хати в часі богослуження. — Маєш час, як підростеш, будеш і ти ходити до церкви — потішає батько малого. А синок замість іти до церкви, пустує в хаті або на пасовиську. А хто дитиною відчужиться від церкви, той в пізніших літах буде її також обминати. Такий чоловік, неграмотний у святих річах, може легко побільшити ряди тих, що за юдин гріш продають найбільші святощі, рідної мами відрікаються і на своє плюють. Чи не повинні

вони служити відстрашаючим прикладом для чесних дбайливих родичів?

Християнські батьки й матері, робіть так, щоби ваша дитина кожної неділі й свята була на Службі Божій. А як не можливо щонеділі то що другу, а навіть третю. Неможливо післати її в зимі, то посилайте частіше в літі. Шкільна дитина повинна також у звичайні дні перед наукою вступати до церкви на тиху Службу Божу або бодай на короткі відвідини Найсвятіших Тайн. Заохочуйте і призвичаюйте ваших дітей до частіших бодай коротких відвідин церкви, а в місяці маю кожного вечера пішліть їх на молебен. Нехай ваша дитина навчиться служити до Служби Божої, співати молебен і побожні пісні.

Школа дає дітям можність приступати три рази в році до св. Сповіди й св. Причастя. Старайтеся, дорогі батьки й матері, щоби ваші діти приступали частіше в році до св. Тайн, загрійте їх до цього, навчіть їх, що св. Причастя це надприродний корм, без якого не може жити душа своїм всластивим життям, так само як тіло не може жити без хліба насушного. Для виховання дитини, для того, щоби вона могла протиставитися покусам і щоби мала силу виперження в добрім, — св. Причастя є необхідним засобом. Одначе до св. Причастя треба належно приготовитися. Родичі повинні помогти дитині в тій такій важній праці над добром її душі та дати їй змогу зробити все, що до доброго приготовання належить.

Важну подію у житті дитини становить Перше св. Причастя. Цей день повинен бути для дитини найбільшим святом її молодости, а його спомин довгі літа повинен хоронити молодого чоловіка перед злом. Таким буде напевно Перше св. Причастя для ваших дітей, якщо ви не пожалієте труду, щоби їх до цеї святочної хвилі якнайкраще приготовити. Не забудьте зробити це!

Виховання дітей у побожности не осягне своєї цілі, якщо впарі з побожністю не постараєтеся прищепити дитині інших релігійних та громадських чеснот і не будете її хоронити перед погубним впливом злого товариства. Лихе товариство найчастіше толочить нивку благородного виховного посіву батьків. Батько й мати повинні інтересуватися з ким пристає їх синок чи

донечка, що вони роблять і куди ходять поза обовязковою працею. Працю школи над дитиною треба старатися доповняти по силам і знанню в хаті. Крім потрібних шкільних книжок, треба дати дитині в руки добру католицьку книжку та діточий католицький часопис. Виданий на ці річи гріш стократно оплатиться в пізніших літах вашої дитини.

Великою небезпекою для християнського виховання є надмірна й невпорядкована любов родичів до дитини, коли родичі сповняють всі її забаганки і на все їй позволяють. З таких пестіїв виростають найгірші люди. Памятайте, батьки й матері, що ваша дитина колись у будуччині відплатиться вам тільки за розумну любов взаїмною любовю і вдякою та що за пещену любов чекає вас від них чорна невдяка. Змалку приучуйте дитину до обовязку, плекайте в ній духа жертви і посвяти, учіть послуху законам, пошани для духовного і світського авторітету. Від вас повинна дитина научитися любови Бога, Церкви, нашого обряду й рідного народу. Не тільки словом учіть, але надівсе добрим прикладом вашого власного життя.

Християнські батьки, не жалуйте труду для виховання дітей, бо це один із ваших найважніших обовязків. Знайте, шо будуче щастя ваших дітей, доля нашої Церкви й народу залежать у рішаючій мірі від того, як ви сповните цей ваш святий обовязок.

Може Богу подобається зіслати на кого зпоміж вас важкий досвід. Може мимо вкладеної праці і великих зусиль ваш син чи донька зійдуть на манівці і справлять вам чимало прикростей. Може буде вам видаватися, що весь ваш виховний труд пішов на марно. В таку хвилю не тратьте надії і не падайте духом. Вірте, що ваша блудна дитина колись увійде в себе, згадає вашу посвяту для неї і верне на лоно батька. Боятися треба хиба за долю тих заблудших синів, що їх батьки занедбали виховати в літах дитинства.

В наших християнських хатах можна часто бачити завішений на стіні образ Пресвятої Родини з Назарету. Пречиста Діва і св. Йосиф заняті працею, а Дитина Ісус клячить біля них зі зложеними до молитви рученятами

й піднесеними в гору очима. В тому образі скривається незглибима краса християнського домашнього огнища і невичерпана криниця виховних правд для християнських родин. Цей образ учить одночасно родичів і дітей: родичів учить найкращої штуки виховання в дусі молитви і праці, а дітей перших чеснот. Християнські батьки, кілько разів почуєте тягар і прикрости в звяку з працею над вихованням ваших дітей, гляньте на цей образ і зверніться в щирій молитві до Пречистої і св. Йосифа, щоби випросили вам у Бога ласку доброго виховання ваших дітей.

У тих важких журбах за долю ваших дітей й у праці над їх вихованням нехай благословить вас Господь. Благодать Господа нашого Ісуса Христа, любов Бога Отця і Причастя Святого Духа нехай буде з усіми вами, амінь.

Дано в Перемишлі, дня 23. вересня 1937. р.

† ЙОСАФАТ
ЕПИСКОП.

Ч. 4986. Зарядження в справі пастирського листа.

Поручається Всеч. Отцям Парохам, Завідателям і самостійним Сотрудникам прочитати вірним повищий пастирський лист у найблищу неділю замість проповіди в часі Служби Божої. Якщо вірні з дочерної не приходять до матірної церкви, то лист цей треба прочитати в найблищому часі окремо в дочерній церкві так, аби всіх вірних точно зазнайомити з його змістом.

Порушені в листі теми повинні Всеч. Отці частіше в році після потреби обговорювати в проповідях.

Від Еп. Ординаріяту.

Ч. 5027. — Празник Христа-Царя.

З огляду на те, що в останню неділю місяця жовтня обходить католицька Церква празник Христа-Царя, пригадується Всч. Духовенству, що це свято припадає в біжу-

чому році в дні 31. жовтня тобто в 19. неділю по зісланні св. Духа.

Празник цей належить відсвяткувати якнайторжественніше і завчасу заохотити вірних, щоби того дня громадно приступали до св. Тайн та поручити їхнім молитвам потреби вселенської Церкви в теперішніх важких часах по наміренні Св. Отця і злучених з Ним Епископів.

В день празника належить відправити торжественну Службу Божу і виголосити піднеслу проповідь про те, в який спосіб кожний без виїмку вірний, навіть мала дитина серед своїх буденних занять і клопотів можуть і повинні працювати в службі Христового Царства на землі. Приступно вияснена ідея цього празника причиниться в значній мірі до його святочного обхоження і вчинить його загальним всенароднім святом усіх наших вірних, бо мало хто в такій мірі як ми відчуває потребу благодатей Христового Царства.

По Службі Божій належить відправити перед виставленими Найсвятішими Тайнами суплікацію, а опісля відмовити враз з вірними в голос акт посвячення Пресв. Серцю Христовому цілого людського роду, уміщений в „Епархіяльних Відомостях“ Ч. IX. ст. 133 за рік 1928.

Церковним брацтвам треба дати можність того дня відправити бодай одногодинну адорацію Найсв. Тайн.

Ч. 4534. — Зарядження дотично зверхного вигляду та порядку внутрі церков.

I. Зверхний вигляд церкви:

1) Коли їхати зелізницями або битим гостинцем, можна часто бачити церкви з поперекривлюваними хрестами, безформенними дахами й копулами, з почорнілим або й обдертим обшальованням, а муровані з повідпаданим тинком. Такі самі дзвінниці й огорожа церков. Перед переїзджаючими чужинцями свідчить це не про нашу вбогість, але про нашу нерадивість, брак ініціятиви і естетичного смаку.

При реконструкції дахів треба їм конче надати відповідну форму та прикрасити більш естетичними копулками. Порада або й плян фахового інжинера не будуть туг злишним видатком. Шальовання церкви можна помалювати

дешевими фарбами на ясні краски, якіби мило вражалиби око, і консервували на довгі літа дерево.

Так само належалоби з фронту церков усунути валячіся фірти і трупарні, які тільки деформують вигляд церков. Плоти повинні бути завжди в доброму стані.

2) Часто священики перепроваджують внутрішу прикрасу церков, а не подумали перед тим про забезпечення її перед передчасним знищенням, напр. малюють церкву під ґонтовим дахом, Забувають, що нема ґонта, попід який в зимі не навіялоби снігу. Сніг в часі таяння заливає суфіти і стіни. Таксамо брак відповідної вентиляції в кількох літах нищить цілковито великий вклад.

Деінде знова належалоби попересувати, пододавати або поусувати престоли. Вправді це робиться, але часто запізно. Перед приступленням до коштовнішого ремонту треба завжди засягнути ради декана, а часом ще й сусіда священика, який може лучше на таких справах розуміється, або вже на практиці такі речі переводив, бо не кождому є дані естетичне око і практичний змисл.

Для цеї справи утворять ОО. Декани окрему деканальну комісію 2—3 знатоків, на взір деканальної комісії до надзору ерекціональн ґрунтів і лісів. Священиків членів комісії належить вибрати на найблищих дек. зборах.

II. Внутрішний вигляд церкви:

1) Нераз можна бачити в церквах бруд, нечистість павутиння, сміття по кутах, церква незамітана цілий тиждень щойно в неділю чи свято перед богослуженням, закапані світлом підлоги, обкапані обруси й ліхтарі, нестирані літами порохи, особливо з іконостаса й павуків, на престолах і свічках нераз літами незмінювані квіти. Тут вина не провізорів, старших братів чи паламарів, бо ті не мали де в своїх до недавна може ще курних хатах порядку і чистоти навчитися, але вина душпастиря або й його рідні, який поза офіціяльним богослуженням полишає церкву на ласку й неласку прислуги. Вже краще там, де порядками в церкві займаються ріжні сестриці і братчики. Обовязком священика є навчити прислугу порядку і чистоти та показати їй, що й як треба робити. На провізорів і паламарів вибирати людей не тільки чесних, але при тім розумних і рухливих.

2) До церков приносять нераз вірні в жертві річі невідповідні, куповані по ярмарках і відпустах, іноді навіть за дорогі гроші тандитні образи, фіґурки, хустки, обруси і т. п. і жадають, щоби священик їх конечно в церкві примістив. Належить повчити парохіян головно коли вибираються на Кальварію, щоби нічого до церкви, без поради священика не справляли.

III. Захристії:

Тут бє в очі або брак найпотрібнішої утвари, або накопичення ріжних непрактичних і нераз непотрібних шаф, шафок, комод, старих кивотів, ріжних пак і т. п. А поза ними і по під ними знова повно всякого сміття і старини.

В закристії повинна знаходитися: а) Шафа на фелони до вішання, (причім фелони не повинно вішатися підшевкою на верх, бо від вішаків псується верхня матерія) 2) Комода, посередині з 4-ма неглубокими шуфлядами на церконе білля, а по боках з 2-ма шафками на іншу церковну утвар. На комоді рід креденсу з вільним місцем під сподом, на вигідне складання фелонів, стихарів і інше. В креденсі цім булиби по середині шафки на чаші і монстранцію (одна над другою), по боках 2 шафки на требники і книжки, та посуди до хрещення і для хорих, а по боках тих шафок ще шуфлядки на ручники, ручнички, ілітони, наплечники. 3) Умивальня з зеркалом, хотьби й невеликим, щоби священик міг бачитися, чи є відповідно убраний і зачесаний. 4) Крісло, чи лавка до сідання. Де нема другої закристії, повинна бути приміщена ще скриня на світло і урядження на кадильницю з відповідним забезпеченням від огню.

Поручається Всч. О.О. Деканам звертати на вище порушені справи бачну увагу при нагоді візитації, а своїм поміченням дотично цего давати вислів у річних звідомленнях.

Ч. 4216. — Дозвіл на продажу девоціоналій для Згромадження СС. Служебниць.

На прохання Провінціяльного Заряду Згромадження Сестер Служебниць Пр. Н. З. Д. М. у Станиславові, Епископський Ординаріят уділив законницям того Згомадження згл. особам, що викажуться письменним уповажненням За-

ряду Згромадження, дозвіл на розпродажу на території Перемиської Епархії книжок релігійного змісту, молитовників й усяких девоціоналіїв при нагоді відпустів, реколекцій, місій, празників та всяких релігійних торжеств.

Повище подається довідома Всеч. Духовенства Епархії.

Ч. 4276. — Подяка за щедрий дар на потреби Епархії.

Вп. Пан Інжинір Дурбак Евген, власник фабрики свічок »Керос« у Львові, зложив дня 31. травня 1937. р. 1000 (тисячу) золотих як жертву на потреби перемиської Епархії до розпорядимости Епископського Ординаріяту. Квоту цю розділено в рівній части на будову церков в Турці н. Стр. й у Бірчі.

За цей щедрий дар складає Еп. Ординаріят отсим Вп. Панові Інжинірові Евгенові Дурбакові щиру подяку.

Нехай Милосерний Господь стократно винагородить.

Від Еп. Ординаріяту

† ЙОСАФАТ
ЕПП. в. р.

Ч. 4495. — Душпастирський курс для ведення позашкільної молоді.

Товариство священиків „Unitas„ у Познані уладжує в днях від 16—18 листопада ц. р. душпастирський курс виховання позашкільної молоді. Бтищі інформації можна одержати по адресі: Związkek kapłanów „Unitas", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 32/III.

Ч. 5062. — Конкурс на опорожнені парохії.

З речинцем до 30. падолиста 1937. виставляються на конкурс слідуючі парохії:

Дек. Балигородський: 1) Горянка, 2) Рябе; Бірчанський: Грозьова; Височанський: 1) Бітля, 2) Гусне вижне; Добромильський: Мігова; Жовківський: 1) Кунинська Вілька, 2) Пили; Жукотинський: 1) Галівка, 2) Гвоздець, 3) Дністрик, головецький, 4) Липє; Комарнянський: Конюшки королівські; Лежайський: 1) Дубрівка

2) Лежайськ; Лупківський: 1) Воля мігова, 2) Лупків, 3) Манів, 4) Прелуки, 5) Солинка, 6) Явірник; Любачівський: 1) Коровиця, 2) Милків, 3) Синявка; Лютовиський: 1) Береги горішні, 2) Поляна, 3) Скородне, 4) Устріки горішні, 5) Царинське, 6) Хміль; Підбужський: Сприня; Порохницький: Крамарівка; Равський: 1) Белзець, 2) Голе равське; Радимнянський: Заміхів; Розлуцький: Свидник; Сінявський: Майдан сінявський; Старосамбірський: 1) Волошинова, 2) Лінина мала; Судововишенський: Стоянці; Тіснянський: 1) Ветлина, 2) Криве, 3) Лопінка, 4) Терка, 5) Яблінки, 6) Явірець; Турчанський: Яблінка вижна; Чесанівський: 1) Горинець, 2) Плазів; Яворівський: Порудно; Ярославський: Цетуля.

Прохання внесені не по формі і не заосмотрені потрібними залучниками, а особливо без свідоцтва конкурсового іспиту як і ті, які вплинулиби по дні 30. падолиста 1937, будуть уважані яко безпредметові.

Примічається, що Всч. ОО., що одержать презенту на таку парохію, котра крім матерної церкви має одну або більше дочерних, зобовязуються в кожнім часі, на жадання перемиського Еписк. Ординаріяту, згодитися на евентуальне відлучення дочерних церков разом з ґрунтами.

При тім Еписк. Ординаріят повідомляє всіх Отців, наміряючих внести подання о приняття в спис на висше згаданні парохії, що дотації їх і скількість ґрунтів приналежних до парохії, будуть нормованні по гадці Конкордату і обовязуючих в Епархії норм за відомостю Апост. Престола.

КАТОЛИЦЬКІ ВИДАННЯ
корисні для духовенства і вірних.

Nasza szkoła — місячний орґан співпраці родичів з учительством, виходить у Катовицях ул. Марш. Пілсудського 26. Річна передплата виносить 5 зл. Часопис обговорює важливі виховні питання з католицької точки погляду, містить шкільні розпорядки та інтересні дані про шкільництво, дає ради родичам і т. д.

ХРОНІКА.

Іменовання:

Ч. 2684. о. Левицький Юліян, парох в Руськім селі — містодеканом порохницьким.
Ч. 3511. о. Тимкевич Олександер, парох в Опаці — містодеканом підбужським.
Ч. 3631. о. Бариляк Дмитро, парох в Глинську — містодеканом жовківським.
Ч. 3843. о. Кульчицький Михайло, парох в Маґерові — містодеканом немирівським.
Ч. 3885. о. Ґаук Стефан, парох у Варяжі — містодеканом варяжським.
Ч. 4233. о. Гура Теодор, парох в Торках — містодеканом медицьким.
Ч. 4556. о. Лопачак Ілля — заступником канцлєра Еп. Консисторії.
Ч. 274/Орд. о. Шуляка Северин — префектом Дух. Семинарії.

Крилошанські відзнаки одержали:

Ч. 3733. о. Бадан Йосиф, парох у Завадці.
Ч. 3733. о. Кабаровський Евстахій, парох у Борині.

Канонічну інституцію одержали:

Ч. 3922. о. Козенка Володимир — Люблинець.
Ч. 3923. о. Осідач Богдан — Биличі.
Ч. 4110. о. Захарясевич Іван — Лівчиці.
Ч. 4115. о. Брановський Антін — Ляшки гостинцеві.
Ч. 4579. о. Бень Микола — Вощанці.
Ч. 4642. о. Федунь Стефан — Мединичі.

Завідательства одержали:

Ч. 3922. о. Федоронько Стефан — Коровиця.
Ч. 3923. о. Ящевський Іван — Заміхів.
Ч. 3942. о. Скаб Михайло — Мігова.
Ч. 4115. о. Мацюк Микола — Стоянці.
Ч. 4118. о. Мартинюк Плятон ЧСВВ. — Кристинопіль.
Ч. 4119. о. Баґан Інокентій ЧСВВ. — Лаврів.

Ч. 4678. о. Жук Стефан — Горинець.
Ч. 4998. о. Блавацький Ілля — Бітля.
Ч. 4998. о. Кузич Ярослав — Шандровець.

Сотрудництва одержали:

Ч. 274/орд. о. Камінський Михайло — Борислав.
Ч. 4110. о. Дутка Іван — сам. Головсько.
Ч. 4594. о. Гарцула Василь — Піски.
Ч. 4658. о. Дупько Юліян — Журавці.

Померли:

о. Стецишин Михайло, парох в Горинці 4/9 1937.

Душу єго поручається молитвам Всеч. Духовенства.

Від гр. кат. Еп. Консисторії.

Перемишль, дня 1. жовтня 1937.

о. Микола Грицеляк
канцлер.

† ЙОСАФАТ
Епп.

Накладом гр. кат. Еп. Консисторії в Перемишлі
З друкарні гр. кат. Капітули в Перемишлі

II. ЧАСТЬ.

о. П. Г.

Як приготовляти проповідь?

(дальше)

Через цілу історію проповідництва тягнеться боротьба проти вживання світової мудрости і світської літератури на проповідальниці. Вже св. Апостол Павло каже, що глупота хреста побідила мудрість світа, бо Богу подобалося глупотою хрестної проповіди спасти світ. Таксамо св. Отці в своїх проповідях відкидали цитати поганських мудрців, хоч між ними були високо вчені знавці клясичної літератури. Треба зазначити з підкресленням, що кілько разів християнська проповідь відступала від цеї засади, завжди терпіла на тім шкоду. А мало воно місце головно в Італії в добі ренесансу. Католицькі проповідники того часу під впливом загальної моди в літературі й мистецтві почали й собі сягати до старинних клясичних письменників за гарними висказами та глибокими гадками. Бувало таке, що священик на проповідальниці цитував частіше світських до того поганських авторів як св. Письмо. Виступив проти того великий проповідник Сенері, кажучи, що Христовій науці заподіваємо кривду, коли хочемо прикрашувати її на поганський лад. У той самий блуд попадали також проповідники других католицьких народів: еспанські, французькі та німецькі. Проти цеї погубної моди виступав також св. Франц Салезій, дальше такі славні проповідники як Бурдалю, Боссюе та інші. Та не зважаючи на це світські автори, фільософи, поети та письменники припадали до вподоби проповідникам, що залюбки ними пописувалися. Декотрі священики почали пописуватися в той спосіб великим начитанням і красою зверхної форми, а все те діялося з великою шкодою для головної цілі проповіди. Церква

отже мусіла виступити згодом проти цеї шкідливої практики. В р. 1894. видала Конґреґація Кардиналів окружне письмо про прикмети проповіди і проповідника, в якому між іншими ганить цитовання новіших ще живучих світських письменників. Це письмо було звернене до італійських епископів. Опісля в 1910. році пригадав його зміст ще раз тодішний Папа Пій X., а кілька літ пізніше, в 1917 р. Папа Венедикт XV. видав вище згадану енцикліку про проповідництво. З того часу епископи ординарії починають строгіше трактувати справу проповідництва в своїх епархіях, в наслідок чого погана звичка користуватися у проповіди мудрощами світових людей почала впадати.

Ми голосимо Боже слово, зміст нашої проповіди становить Божа Правда, джерело св. правди лежить у св. Письмі й св. Переданні, її ціль-наприродне життя, а завдання-сокрушення сердець і служба Богу. Тому треба по змозі обминати цитатів зі світських письменників у проповіди. Постараймося блище розглянути причини, чому та границі, в яких треба конче цю засаду зберігати.

Цитата з якогось письменника чи поета може мати для бесідника двояке значіння. Вживається її як прикрасу бесіди або як збрую до оборони чи наступу. Добра промова, навіть чисто світська, не терпить таких прикрас, хиба яка святочна промова. А вже зовсім непожадані є такі цитати як прикраса проповіди. Не личить перемішувати їх з висказами св. Письма, хочби це були найкращі думки християнських поетів чи письменників. Така проповідь може вправді припасти до вподоби мало виробленим духово одиницям, але тільки на хвилину. Зате вона тратить своє надприродне намащення і тревалий вплив на душу. А вплив на душу це для проповіди найважніша річ.

Пощо нам позичати краси й мудрости в людей сього світа, коли в св. Письмі маємо просто невичерпані скарби божої мудрости та божої краси? Додаймо до того писання св. Отців, апольоґетів, Учителів Церкви, рішення учительського уряду Церкви, енцикліки Папів і т. д. Яке в них скривається богацтво думок, скільки доказового матеріялу для проповіди! Чи Божі правди потребують помочі світових мудрців? Впрочім який вони мають авторитет у порівнанні з авторитетом Божого слова, Церкви і Святих? Пощо покликуватися на якого там Ферстера або іншого вченого,

коли те, що вони гарне і взнесле голосять, не є їх власністю, бо вони взяли це зі св. Письма або з науки Церкви. Чи не ліпше черпати безпосередно з чистого джерела замість брати тусаму річ з другої руки? Дуже невказане є покликуватися в проповіди на авторитет живих письменників та мислителів, бо не знати, чи той живий авторитет перед смертю не змінить своєї гадки та не стане голосити щось зовсім противне науці Церкви.

Згадана енцикліка Венедикта XV. про проповідництво має на цілі забезпечити проповіди те, що становить її надприродний зміст. Хоч як строго трактує вона заборону цитувати світських письменників, всеж таки не треба цеї заборони брати в абсолютнім розумінню. В оправданих случаях і при збереженні належної міри можна ужити цитатів, а деколи навіть проповідник мусить ними послугуватися. Така потреба зайде тоді, коли в парохії починає прийматися блудний погляд на якусь правду віри або моральности через поширювання безбожної або єретичної лектури. Прийдеться проповідникови раз і другий звернути увагу вірним на небезпеку і дослівно навести одно-друге блудне речення, щоби його опрокинути. Наведення блудного висказу в проповіди не підпадає в тім случаю під заборону по думці згаданої енцикліки, бо тут проповідник не вживає його для підтвердження Божої правди тільки на те, щоби остеретти вірних перед блудом.

Може проповідник покликатися на гадку світського мислителя в повчаючих, доказуючих та опрокидуючих проповідях напр. про тайну сповіди, чистоту подружа і т. п. але дуже рідко й задля виїмково важних рацій. В тім случаю гадка світського авторитету повинна займати підрядне місце і служити для піддержки т. зв. argumentum ex ratione.

Тяжше мається справа зі стисло апольоґетичними проповідями, в яких іде про оборону основних правд релігії, як істнування Бога, божество Христа, боже післанництво католицької Церкви, безсмертність людської душі і т. п. В того рода проповідях тяжко обійтися без наведення висказів світських, а то й поганських мислителів. На це відповідаємо, що Апостольський Престіл в останніх часах не є радий частим апольоґетичним проповідям. А якщо прийдеться нам десь колись сказати апольоґетичну проповідь,

то при цитуванні світських авторитетів треба конче вистерігатися бодай новітних і тих, які ще живуть.

Обовязком проповідника є строго придержуватися енцикліки Папи Венедикта XV. та обминати на проповідальниці світських авторів. Таким чином він остереже себе перед порожною жаждою імпонувати вірним своїм знанням, збереже для своєї проповіди надприродну красу, піддержить у слухачів здоровий смак надприродного корму і піде за радою св. Апостола Павла, що її висказав у листі до Тимотея (2. Тим. 3, 14.—4, 5.): »Тиж пробувай в тім, чого навчився і що тобі повірено, знаючи, від кого навчився, і що від дитинства знаєш святе Письмо, котре може повчити тебе на спасення через віру в Христа Ісуса. Всяке письмо є натхнене Богом і корисне для науки, для картання, для направи, для поучення в правді, щоби чоловік Божий був звершений, до всякого доброго діла готовий. Заклинаю тебе перед Богом і Христом Ісусом, що судити має живих і мертвих, на його прихід і на його царство, проповідуй слово, настоюй впору і не впору, картай, напоминай, грози з усякою терпеливістю і наукою. Бо прийде час, коли не стерплять здорової науки, але по своїм похотям збиратимуть собі учителів, жадні приємних слів і від правди відвернуть слух, а до казок прихиляться. Ти ж сторожи у всім, будь терпеливий, роби діло євангелиста, сповняй твою службу.»

9. Апольоґетичні проповіди.

Коли у передвоєнних часах невірство захоплювало тільки частину інтеліґенції, то по світовій війні воно зійшло на суспільні низи й почало зі застрашаючою скорістю ширитися в масах. З теоретичного атеїзму перетворюється невірство у воююче безбожництво, якого ціллю є не лише перечити істнування Бога, але активно поборювати всяку релігію, з окрема католицьку. Майже нема закутини, деб воно не мало прихильних собі людей, яких здобуває будь грішми, будь лихою лектурою, будь врешті приманливими обітницями безжурного кращого завтра. На ширення безбожництва ідуть міліони гроша, тисячі аґентів баламутять народ та розкидають безплатну ворожу вірі пресу й книжку. Опріч безбожників виступають проти католицької Церкви

з окрема на нашім терені сектанти та схизматики. Очивидна річ, що проти цеї язви Церква мусить боротися. Боротьба іде на ріжних фронтах. Повстають католицькі організації, множаться апольоґетичні видання, росте католицька преса. Святіший Отець проголошує Католицьку Акцію і взиває всіх вірних до оборони Христових засад та до наступу в ціли поширення Христового Царства. Чи супроти цього передовсім проповідальниця не повинна служити обороні правд віри перед ворогами? Або інакше: чи зпоміж усіх родів проповіди не буде сьогодні найбільше вказана апольоґетична проповідь?

На перший погляд видається, що так, себто що апольоґетична проповідь повинна займати найважніше місце в церкві. Коли ж блище приглянемося справі, побачимо, що до апольоґетичної проповіди треба ставитися з великим застереженням та що можна її голосити тільки дуже рідко й в конечних випадках. Поправді Церква не любить апольоґетики на проповідальниці.

Вчені богослови та досвідні душпастирі висувають проти апольоґетичних проповідей ось такі застереження:

1) Апольоґетична проповідь є замало практична. Ціллю проповіди має бути скріплення морального і надприродного життя, підчас коли апольоґ. проповідь зміряє до зовсім іншої цілі.

2) Апольоґетична проповідь є за суха і холодна, вона не ділає на серце, їй недостає надприродного елєменту, вона не в силі викликати в людині акту віри. Неодин вислухає таку проповідь і мимо цього не визбудеться сумнівів що до віри.

3) Щоби якусь правду віри належно оборонити та переконати слухачів в її правдивости, на те треба її всесторонно і вичерпуючо трактувати, а це в проповіді неможливо зробити. Проповідь не може вичерпати всего оборонного матеріялу, бо не все надається на проповідальницю. Отже мимоволі буде вона поверховна, а поверховне трактування теми не буде мати належного успіху.

4) Вірні йдуть на те до церкви, шоби послухати божого слова, в якому шукають надприродного корму для зголоднілих душ. Безнастанне доказування правдивости доґми віри та збивання безбожницьких тверджень не на-

ситить душі. Врочім ті, що йдуть до церкви, це люди віруючі, яким докази на правдивість віри дуже не потрібні.

5) Завданням апольоґетичної проповіди буває звичайно оборона віри. Її можна порівнати до дефензиви в часі війни. Як офензивна війна обіцює певнішу побіду таксамо позитивна проповідь дає певніший успіх.

Чи супроти сказаного апольоґетичні проповіди не повинні взагалі мати місця? Чи маємо їх зовсім залишити в часах, коли безбожництво наступає всією силою? Ні! Того робити не можна, бо це значилоби позбавдяти вірних оборонної збруї проти ворожого безбожницького наступу. Щож робити?

Треба голосити також апольоґетичні науки з проповідальниці, але з такими застереженями: Поперше це може мати місце тільки дуже рідко, а по друге така проповідь не сміє бути перевантажена сухим доказовим матеріялом. Як кожна інша проповідь таксамо апольоґетична повинна зміряти до того, щоби викликати в слухачів якусь конкретну побожну постанову. Замість відпирати большевицькі закиди проти приватної власности треба поставити собі як ціль проповіди: »Шануй чуже добро« а попри те згадати, як вчить Церква про приватну вартість.

Проповідник мусить памятати, що межи апольоґетичним рефератом а апольоґетичною проповіддю є велика ріжниця, так у доборі матеріялу як у способі виголошення та в наміченій цілі. Апольоґет має на цілі доказати якусь правду зглядно опрокинути ложну науку, натомість проповідник має викликати побожну постанову. Апольоґет шукає опертя в усіх царинах людської мудрости, підчас коли для проповідника є найважнішим джерелом Боже Обявлення і непомильна наука Церкви. Проповідник мусить поступати незвичайно обережно так у доборі теми як теж у способі їх трактовання. Засадничо є вказане тільки такі блуди поборювати з проповідальниці, які є загрозливі для парохії. Не є порадно воювати з ворогом, від якого не грозить вірним ніяка небезпека. Якщо в парохії є двох трьох безбожників позбавлених згіршаючого впливу на загал, то годі задля них безнастанно воювати з безбожництвом на проповідальниці. Ніколи не можна противника осмішувати ані викпивати, бо проповідальниця до того не надається. Можна подавати тільки такі докази, які промовляють до переконання

і не залишають по собі враження недостачі або що гірше не розбуджують сумнівів. Ніколи не можна ставити теми в такій формі як: Чи справді істнує Бог? Чи Христос був Богом? Чи чоловік походить від малпи? і т. д. Того роду теми можуть надаватися що найвище до рефератів на сходинах католицьких орґанізацій. Очивидно такий реферат мусівби бути всесторонно й вичерпуючо опрацьований. Священик, який вважає за необхідну річ голосити апольоґетичні проповіди, повинеи завжди помагати собі рефератами, бо тільки тоді зможе осягнути намічену ціль. Найкраще булоби, якби при рефератах міг послужитися образованою світською силою. Світські люди як референти апольоґетичних питань находять скоріше послух ніж духовні.

Апольоґетична проповідь має промінюввати теплом внутрішньої надприродної віри. Вірним треба приступно пояснити науку Церкви та доказати її правдивість на основі св. Письма, св. Передання і здорового розуму. Надівсе однак мусимо старатися розбудити в серцях слухачів щире одушевлення і любов до Божої правди. Одушевлення це найважніша річ. Можна собі дарувати один і другий доказ, коби тільки запалити в серці святий вогонь. Як холодне серце є союзником сумніву, так серце розпалене є підпорою сильної віри.

Тому *найкращою апольоґетикою в церкві буде поборювання гріха і проступку, а найлучшою методою боротьби проти радикалізму й комунізму є св. місії, які ублагороднюють серця та заохочують вірних до частого принимання св. Тайн.* А св. Тайни, особливо часте св. Причастя, найкраще захоронюють серце перед сумнівами що до віри.

Не забуваймо, що обявлені правди є непохитні, що за ними стоїть Божий авторитет та що всякі людські доктрини, хочби не знати як скривалися за світову науку, є безсильні і не видержують життєвої проби. Саме останні події в світі доказують найкраще повну безсилість чванькуватих безбожницьких доктрин. При зустрічі з реальним життям показується, яку малу вартість представляють собою всі ці фільософічні, соціяльні й інші свідові доктрини, що стоять проти Церкви. Холодом і проклоном віє всюди там, де люди пробували будувати на них своє життя і свою будучність. Тільки Христова наука є єдиноспасаюча для вічного й туземного щастя людини. Ця свідомість повинна нас підбадьо-

рити в боротьбі з ворогами Христа. Хочби число тих ворогів було не знати яке значне, хочби вони воювали не знати якими арґументами, хочби з дня на день росли в силу — священикові не вільно падати духом. Так він сам як і його вірні повинні знати одно: що правда є за ними та що ця правда мусить віднести оконечну побіду.

Не вільно на проповідальниці знущатися над противником. Не забуваймо, що віра є ділом Божої ласки. Маємо строгий обовязок берегти цей надприродний дар перед утратою а рівночасно помогти ближньому здобути його для себе. Не сміємо ненавидіти противника, хочби ним був найбільше завзятий воюючий безбожник. Не вільно нам пятнувати єретика чи безбожника тільки єресь і безбожництво. Єретик і безбожник це наші ближні, наші браття в Христі, яким від нас належиться любов. А ця любов буде тим краща, чим більше будемо стреміти до того, щоби блудну душу привернути назад на лоно матери Церкви.

Треба зазначити з притиском, що найкращою обороною віри є чесне і святе життя, а найкращими апольоґетами є католицькі Святі та праведні душі. Безкорисна праця священика для вірних більше ділає ніж найсильніші слова висказані на проповідальниці. Через кільканайцять або кількадесять літ прогомонить у парохії релігійна боротьба. Призабудуться найкращі проповіди, переконливі апольоґетичні реферати й чимало інших праць священика. Незабудеться одначе довгі часи святість його життя та діла милосердя. Апольоґет повинен так поступати, щоби міг сказати про себе ті самі слова, що їх колись сказав Спаситель до жидів: „Діла, що я їх творю в імя мойого Отця, ті свідчать про мене“. (Іо. 10, 25). (Д. б.